

Nr 142.

Av fröken **Hesselgren**, om anslag till understöd åt elever vid statsunderstödda skolor för husmodersutbildning.

Betydelsen av att genom stipendier göra det möjligt för ungdomen att efter skolan skaffa sig fortsatt utbildning har alltmer erkänts, och dylika frågor ha upprepade gånger varit föremål för riksdagens behandling. Så är också fallet i år, då Kungl. Maj:t i IX huvudtiteln föreslår, att bestämmelserna rörande stipendiebeloppen och behovsgraderna för elevstipendier vid lantmannaskolor, lantushållsskolor m. fl. borde ändras i enahanda riktning som vid folkhögskolorna.

Med anledning av motion i ärendet hade 1929 års riksdag nämligen beslutat, att de elever vid folkhögskolorna, som prövades vara i behov av stipendier, skulle alltefter sina ekonomiska förhållanden fördelas i tre behovsgrader, för vilka stipendierna skulle beräknas till högst respektive 45 kronor, 25 kronor och 15 kronor för elev och läsmånad i stället för då gällande två behovsgrader med respektive 30 kronor och 15 kronor. Skulle departementschefens förslag, som det är att hoppas, vinna riksdagens bifall, så skulle därmed och genom fjolårets beslut angående folkhögskolorna den kvinnliga lantungdomen beredas väsentligt förbättrade möjligheter att skaffa sig husmoderlig utbildning. Däremot ställer det sig i detta avseende vida sämre för städernas och industrisamhällenas kvinnliga ungdom, som än så länge torde vara i väsentlig grad hänvisad till de enskilda skolorna för husmodersutbildning jämte ett fåtal kommunala skolor av samma typ, vid vilka stipendierna utgå med avsevärt lägre belopp — 10, högst 20 kronor per månad.

I en år 1926 i båda kamrarna väckt motion hemställdes om höjning av dessa stipendiebelopp med påpekande av, att de från början varit högre och att den sänkning, som hade vidtagits, så gott som uteslutit de obemedlade eleverna från dessa skolor. I samma motion hemställdes, att det till dylika stipendier beviljade reservationsanslaget skulle omläggas till förslagsanslag, vilket av riksdagen godtogs, under det att förslaget om höjning av stipendiebeloppen tillbakavisades med statsutskottets motivering, att utskottet ej ansett det skäligt att förorda en rubbning av nu rådande förhållanden.

Omläggning av anslaget till förslagsanslag har utan tvivel bidragit till den sedan dess inträffade ökningen av elevernas antal vid här omskrivna skolor. Med tacksamt erkännande av den hjälp, som härmed otvivelaktigt beretts den kvinnliga ungdom, som söker utbildning på det husmoderliga området, måste man likvisst framhålla, att det missförhållandet alltjämt kvarstår, att denna

hjälp ej när de fattigaste och dem, som kanske mest äro i behov av en dylik utbildning. Det visar sig nämligen, att förhållandet mellan det antal obemedlade och mindre bemedlade elever, som vid dessa skolor fått stipendier, är ett annat än vid folkhögskolorna. Vid 1927—1928 års fördelning av stipendier utgingo till exempel vid folkhögskolorna 83,33 % av stipendierna till obemedlade elever mot 16,67 % till mindre bemedlade, under det att för samma år vid statsunderstödda husmodersskolor siffrorna ställde sig 63 resp. 37 %. Det är givet, att med stipendiernas nuvarande storlek kan ej tillräcklig hjälp ges dem, som själva måste förtjäna sitt uppehälle och som för att kunna genomgå skolan måste avstå varje förtjänstmöjlighet under så lång tid som 5—12 månader. Detta har man insett, när det gäller folkhögskolorna, och föreslår nu även samma höjning för lantmanna- och lantushållsskolor m. fl., som dock alla redan hade högre stipendiebelopp än här omskrivna skolor. Den naturliga konsekvensen borde väl då vara att även ge samma förbättrade stipendiemöjligheter till de statsunderstödda skolorna för husmodersutbildning.

En omläggning av stipendierna i enlighet med reglerna för folkhögskolorna skulle även, som lantbruksstyrelsen framhåller, medföra, att man genom de tre behovsgraderna finge större möjlighet att bättre anpassa stipendiernas storlek efter elevernas skiftande ekonomiska ställning och möjliggöra ett mera ekonomiskt handhavande av stipendiemedlen från myndigheternas sida. Någon väsentlig ökning av stipendieanslaget torde därför ej behöva beräknas för här föreslagna ändring i stipendiebelopp och behovsgrader. Ett förslagsanslag av 50,000 kronor torde fullt kunna motsvara de ökade krav, som därmed skulle ställas på anslaget.

Betydelsen av att den kvinnliga ungdomen erhåller husmoderlig utbildning har så ofta framhållits och erkänts, att det synes vara en ofrånkomlig skyldighet för samhället att på allt sätt underlätta denna ungdoms möjligheter att förskaffa sig dylik utbildning, och då hittills framkomna förslag huvudsakligast tagit upp saken ur lantungdomens synpunkt, har jag ansett det vara lämpligt att bringa även skolor för städernas och industrisamhällenas ungdom i riksdagens åtanke.

Med stöd av vad sålunda anförts får jag vördsamt hemställa, att riksdagen måtte besluta,

att till understöd åt obemedlade och mindre bemedlade elever vid statsunderstödda skolor för husmodersutbildning anvisa för budgetåret 1930—1931 ett extra förslagsanslag av 50,000 kronor, att utgå enligt ovan angivna grunder.

Stockholm den 21 januari 1930.

Kerstin Hesselgren.